Öğrenme çıktısı: Ülkemizin kaynakları ile ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme

Kaynaktan Ekonomiye

DOĞAL KAYNAK
İnsan yapımı olmayan, doğada kendiliğinden bulunan, çeşitli alanlarda kullanılan varlıklardır: toprak, su, orman, maden.

EKONOMİK FAALİYET
İnsanların geçimini sağlamak için yaptığı üretim, ticaret ve hizmet işleridir.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Bir yerin kaynağı o yerin **işini belirler**. Verimli ova tarımı, orman mobilyacılığı, kıyı turizmi ve balıkçılığı geliştirir.

Doğu Karadeniz'de çay hasadı (temsilî)

Toprak: Vatanımız ve ekmeğimiz

Toprak, ayağımızın bastığı yer olmanın ötesinde **vatanın** kendisidir. Toprak çeşitliliğimiz ve farklı iklimlerimiz sayesinde pek çok ürün yetişir. Toprak; tarım, hayvancılık, ormancılık ve sanayiye kaynak olur.

Yer	Ürün veya faaliyet	Kullanım, değer
Akdeniz kıyısı	Turunçgiller	Meyve suyu üretimi
Tekirdağ ve çevresi	Ayçiçeği	Bitkisel yağ sanayisi
Konya ve çevresi	Tahıl, şeker pancarı	Gıda sanayisi
Batı Anadolu	Çekirdeksiz üzüm, incir, zeytin	Ticari ürün
Giresun ve çevresi	Fındık	Gıda sanayisi, ticaret
Rize ve çevresi	Çay	Gıda sanayisi, ticaret
Adana ve çevresi	Pamuk	Tekstil sanayisi
Ordu ve birçok il	Arıcılık	Bal üretimi
Gaziantep, Şanlıurfa	Antep fıstığı	Çerez, gıda sanayisi
Erzurum-Kars Platosu	Çayırlarda büyükbaş hayvancılık	Et ve süt ürünleri
Kütahya ve çevresi	Toprak ham maddesi	Seramik, porselen

ÖNEMLİ

Ürün sanayiye gidince değeri **artar**. Tarladaki pancar şekere, ayçiçeği yağa dönüşür ve yeni iş alanları doğar.

Köye dönen bilim

ABD'de akademisyen olarak çalışan bir kadın, dedesinden kalan tarlalar boş kalmasın diye memleketi Burdur'a döndü. Az suyla büyüyen lavanta, kekik, biberiye gibi tıbbi bitkiler yetiştirdi, yağlarını çıkaracak bir tesis kurdu. Bu örnek, kaynağı bilgiyle değerlendirince kazancın büyüdüğünü gösterir.

Su ve Orman

Su kaynaklarımız: Denizlerimiz, akarsularımız, göllerimiz ve yer altı sularımız vardır. Su yalnızca içilmez; enerji, ulaşım, turizm ve tarımda da iş görür.

Yer	Faaliyet	Alan
Türk Boğazları	Deniz ticareti ve ulaşım	Ulaşım, ticaret
Akdeniz, Ege kıyıları	Yaz turizmi	Turizm
Karadeniz, Muğla	Balıkçılık, kültür balıkçılığı	Balıkçılık
Denizli	Sıcak sularla konut ısıtma, sağlık turizmi	Enerji, turizm
Köprüçay	Köprülü Kanyon Millî Parkı'nda rafting	Doğa turizmi
Çoruh Nehri	Yusufeli Barajı ile hidroelektrik üretimi	Enerji
Van Gölü	Van-Tatvan arası feribotla taşımacılık	Ulaşım
GAP barajları	Sulama ile tarımsal verim artışı	Tarım

Orman kaynaklarımız

Ormanlarımız özellikle kıyılarda yaygındır, çünkü yağış ve sıcaklık burada daha uygundur. Ülke topraklarının **dörtte birinden fazlasını** (yaklaşık %28) kaplar. Pek çok canlıya yuva olur.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Ormanın değeri odunla sınırlı değildir. Oksijen sağlar, **sel, erozyon ve çığın** etkisini azaltır. Yani kesilen her ağaç ekonomiye de zarar verebilir.

Yer	Faaliyet	Alan
Bursa ve birçok il	Orman ürünleriyle mobilya üretimi	Sanayi
Kastamonu	Parke ve kereste üretimi	Sanayi
Muğla/Dalaman	Kâğıt üretimi	Sanayi
Isparta/Kızıldağ	Millî park turizmi	Turizm
İzinli orman alanları	Yakacak odun	Isınma
Bal ormanları	Organik bal, arı ürünleri	Arıcılık
Artvin	Kestane, kestane balı	Tarım, gıda
Ormanlar	Yapraklardan yem ve gübre	Hayvancılık, tarım

Notlarım

Maden Kaynaklarımız

90 çeşitten 60
Dünyada ticareti yapılan madenlerden üretip sattıklarımız

Üretimde 22.
Maden üretimi bakımından dünya sıralaması

Çeşitlilikte 8.
Maden çeşitliliği bakımından dünya sıralaması

Maden	Çıkarıldığı yer	Kullanım alanı
Bor	Kütahya, Eskişehir, Balıkesir, Bursa	Bilişim teknolojileri, cam sanayisi, roket yakıtı
Mermer	Afyonkarahisar	İnşaat, heykelcilik, dekorasyon
Taş kömürü	Zonguldak	Enerji üretimi
Petrol	Batman, Şırnak (Gabar Dağı)	Yakıt ihtiyacının bir kısmını karşılar
Oltu taşı	Erzurum	Süs eşyası yapımı
Krom	Birçok ilde	Uçak, gemi, otomotiv sanayisi
Bakır	Birçok ilde	Elektrik-elektronik, inşaat, kimya sanayisi
Demir	Birçok ilde	Sanayinin temel ham maddesi; otomotiv, inşaat
Tuz	Denizler, göller, kaya tuzu yatakları	Gıda sanayisi
Boksit	Birçok ilde	Alüminyum üretimi, ticaret
Kurşun	Birçok ilde	Akü imalatı

Madenlerimiz limanlardan ihraç edilir (temsili)

Faaliyet kaynağı nasıl etkiler?

- Aşırı avlanma balık sayısını düşürür.
- Bilinçsiz sulama toprağı ve suyu tüketir.
- Plansız kesim ormanı yok eder, erozyonu artırır.
- Dikkatsiz madencilik toprağı ve dereleri kirletir.

İhracat da önemli: Bor, mermer, krom gibi madenler satılarak ülkeye döviz kazandırır. Bu yüzden korunarak çıkarılmalıdır.

Kaynağı korumak vatanseverliktir

Kaynaklarımız bugünün geçimi, yarının mirasıdır. Ağaç dikmek, suyu israf etmemek, çevreye zarar vermeden üretim yapmak, yerli ürün almak vatan sevgisinin günlük hayattaki karşılığıdır.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Kaynak **sınırlıdır**. Bugün tüketirsek yarın iş de geçim de azalır. Bu yüzden üretim **çevreyi koruyarak** yapılmalıdır.

Sanayi
Demir, krom, bakır temel ham maddedir.

Enerji
Linyit ve taş kömürü ile elektrik üretilir.

İhracat
Bor, mermer, krom döviz kazandırır.

İstihdam
Madencilik birçok kişiye iş sağlar.

Öğrenme çıktısı: Ülkemizin kaynakları ile ekonomik faaliyetler arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. Ormanlar daha çok kıyı bölgelerinde yoğunlaşır.
☐ 2. Dünyada ticareti yapılan madenlerin tamamı ülkemizde üretilir.
☐ 3. Türk Boğazları deniz ticaretinde kullanılır.
☐ 4. Denizli'deki sıcak sulardan sağlık turizminde yararlanılır.
☐ 5. Ormanların tek faydası kereste vermektir.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Bor	☐	Zonguldak'ta çıkarılır, enerji üretir
B) Taş kömürü	☐	Giresun çevresinde üretilir
C) Fındık	☐	Arıcılığı destekler
D) Yusufeli Barajı	☐	Roket yakıtında ve camda kullanılır
E) Bal ormanı	☐	Hidroelektrik enerji üretir

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **GAP** **mermer** **Erzurum-Kars** **Kütahya**

1. Afyonkarahisar'da çıkarılan ..... inşaat ve heykelcilikte kullanılır.
2. Büyükbaş hayvancılık ..... Platosu'nda yaygındır.
3. Seramik ve porselen ..... çevresinde üretilir.
4. Güneydoğu'da barajlarla tarımı geliştiren proje ..... olarak bilinir.

D. Düşünelim, yorumlayalım

1. Konya'da bir çiftçi şeker pancarı ekmektedir. Hasat edilen pancar kamyonlarla fabrikaya gitmekte, burada şeker üretilmektedir.

a) Bu örnekteki doğal kaynağı ve iki ekonomik faaliyeti yazınız.
b) Bu zincir bölge ekonomisine nasıl katkı sağlar? Yorumlayınız.

2. Bir ilçede maden ocağı açılmış, iş imkânı artmıştır. Ancak yakındaki derede kirlenme görülmeye başlanmıştır.

a) Bu faaliyetin birer olumlu ve olumsuz etkisini yazınız.
b) Kaynakları korumak neden vatanseverlikle ilişkilidir? Açıklayınız.

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!